

NOVO ISTRAŽIVANJE O KRIVIČNOM PRAVOSUĐU OTKRIVA POLICIJSKU TORTURU, SUDSKI NEMAR I INSTITUCIONALNI RASIZAM

Brisel, Beograd, 22.2.2023.: Novo istraživanje koje je danas objavio Evropski centar za prava Roma (ERRC) pokazuje niz kršenja ljudskih prava Roma na svim nivoima sistema krivičnog pravosuđa u Srbiji. Izveštaj *“Uskraćena pravda: Romi u sistemu krivičnog pravosuđa Srbije” (Justice Denied: Roma in the Criminal Justice System of Serbia)*, napravljen je u partnerstvu sa globalnom organizacijom za nadzor krivičnog pravosuđa *Fair Trials*. On pruža dalje dokaze da, uprkos tvrdnjama sudija i tužilaca da je pravda slepa, rasna pristrasnost i dalje negativno utiče na Rome u srpskom krivičnom pravosudnom sistemu.

„Ne radi se samo o policajcima koji su rasisti, tužiocima koji su rasisti ili sudijama koji su rasisti – radi se o čitavom rasističkom sistemu koji treba u potpunosti reformisati kako bi se ostvarila antirasistička pravda i eliminisala kultura anticiganizma koja postoji u institucijama krivičnog pravosuđa“, rekao je predsednik ERRC-a Đorđe Jovanović. *„Rešenje je, verujemo, kaznene prirode; oni koji su krivi za diskriminaciju moraju se suočiti sa pravnim posledicama za svoje postupke.“*

Većina intervjuisanih Roma složila se da bi trebalo da postoji veća kazna za pojedince koji su krivi za diskriminaciju, pri čemu 80% ispitanika podržava kazneni pristup kako bi se osiguralo da se presude donose na fer način. Istraživanje se takođe fokusiralo na intervjue sa advokatima koji se bave krivičnim pravom, što je dovelo do toga da se većina intervjuisanih advokata odbrane složila da diskriminatorni stavovi prema Romima u policiji i tužilaštvu znači da Romi imaju veće šanse da budu osuđeni za krivična dela.

Kao i slična istraživanja sprovedena u Češkoj, Slovačkoj i Severnoj Makedoniji, novi izveštaj je otkrio da je veća verovatnoća da će Romi biti etnički profilisani i uvučeni u sistem krivičnog pravosuđa nego ne-Romi u Srbiji. Kada su u sistemu, manje je verovatno da će Romi dobiti adekvatno pravno zastupanje i veća je verovatnoća da će biti zadržani u istražnom zatvoru i dobiti zatvorske kazne nego ne-Romi u istoj situaciji. Takođe postoje uporne tvrdnje da se pojedincima sudilo i da su bili osuđeni bez ikakve pomoći advokata.

Takođe, skoro polovina policajaca intervjuisanih za ovo istraživanje nije razumela šta je to diskriminacija; mnogi misle da je prihvatljivo prekršiti zakon da bi se nešto rešilo; od policajaca ispitanih u dve ankete, 29% odnosno 41% veruje da Romi „uglavnom krađu”. Istraživanje se poklapa i sa najnovijim nalazima Komiteta Ujedinjenih nacija protiv torture koji detaljno navode brojne i dosledne navede o mučenju i zlostavljanju od strane policije, najčešće da bi se iznudilo priznanje od pojedinaca tokom ispitivanja.

Bruno Min, direktor organizacije *Fair Trials*, zadužen za Ujedinjeno Kraljevstvo i inostranstvo, rekao je: *„Anti-romski rasizam u sistemima krivičnog pravosuđa je realnost sa kojom se vlade širom Evrope moraju suočiti. On se ne može odbaciti kao skup nepovezanih incidenata, ili „nekoliko loših jabuka“, već se mora posmatrati kao sistemski izazov koji šteti zajednicama i održava lažne, predrasudne stavove prema Romima. Napredak možemo postići samo ako policija, sudovi, tužilaštvo i pravna profesija priznaju i veličinu izazova i potrebu da se izvrše opsežne, značajne promene za rešavanje strukturalnih nejednakosti u sistemu krivičnog pravosuđa.”*

Novo istraživanje zasnovano je na nizu intervjua sprovedenih u periodu od maja do septembra 2020. sa ljudima romskog porekla kao i ljudima koji rade u sistemu krivičnog pravosuđa: policajcima, tužiocima, advokatima i sudijama. Ispitanici su birani uzimajući u obzir dva glavna faktora: iskustvo u sistemu krivičnog pravosuđa i geografsku rasprostranjenost kako bi se osiguralo da su različiti regioni pokriveni.

Izveštaj *“Uskraćena pravda: Romi u sistemu krivičnog pravosuđa Srbije”* možete pročitati ovde na srpskom i engleskom jeziku.

Ovo saopštenje je dostupno i na engleskom jeziku.

Za više informacija ili dogovor za intervju kontaktirajte:

Maja Nikolić (na srpskom)
Human Rights Monitor for Serbia
European Roma Rights Centre
maja.nikolic@errc.org
+381 691 18 0456

Jonathan Lee (in English)
Advocacy & Communications Manager
European Roma Rights Centre
jonathan.lee@errc.org
+32 492 88 7679